

طراحی الگوی توسعه ورزش های بومی-محلی در جامعه ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۱۲

نادر سلیمانی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۷

غلامرضا خاکساری^۲

عادل افکار^۳

چکیده

این پژوهش با هدف طراحی الگوی توسعه ورزش های بومی-محلی در ایران شکل گرفت. بر این اساس این پژوهش به روش کیفی و استفاده از نظریه داده بنیاد انجام شد. روش نمونه گیری به صورت هدفمند با تعداد ۲۵ نفر از اساتید مدیریت ورزشی و کارشناسان فدراسیون ورزش های روستایی و عشایری و تا حد اشباع نظری صورت گرفت. تحلیل داده ها در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری کانونی انجام شد. به منظور تأیید صحت مفاهیم با استناد به معیارهای سنجش روایی کرسول و میلر (۲۰۰۰)، بازبینی توسط اعضای مصاحبه شونده، توسط همکار و به صورت مشارکتی صورت گرفته و روایی مصاحبه مورد تأیید قرار گرفت. نتایج نشان داد مدل و الگوی پیشنهادی پژوهش، مشتمل بر ۳۳ مقوله محوری است که از طریق ترکیب حدود ۱۸۰ مفهوم اولیه به دست آمده است. بر این اساس، الگوی توسعه ورزش های بومی-محلی در ایران به عنوان مقوله ای محوری بر مبنای شرایط علی از جمله مسئولیت اجتماعی-فرهنگی، توسعه و تقویت آموزش، توسعه زمینه رقابتی-ورزشی و مدیریت اداری-رسانه ای شکل می گیرد و از طریق راهبردهای ایجاد خانه های ورزش، توسعه منابع انسانی، حمایت از ورزش بانوان، تامین مالی، تامین امکانات، تربیت مربی و تقویت استعدادها محقق می شود و به تحقق پیامدهای کاهش آسیب های اجتماعی-فرهنگی، افزایش مشارکت مردمی، حفظ اصالت فرهنگی، حفظ و ارتقای هویت محلی، حفظ اکولوژی، ارتقای انگیزه ماندن در روستا و تحول در اوقات فراغت می انجامد. در این میان کثرت فرهنگی، فقدان زیرساختها، حمایت ناکافی، گسترش بازی های رایانه ای، ضعف برنامه ریزی جامع و فقدان قانونمندی نیز به عنوان شرایط مداخله گر در توسعه ورزش های بومی و محلی نقش دارند. در نهایت نتایج این تحقیق، الگوی توسعه ورزش های بومی و محلی در ایران را پس از کدگذاری گزینشی وابسته به عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل مدیریتی، آموزش و اطلاع رسانی و قوانین و مقررات معرفی می نماید.

واژه های کلیدی: ورزش بومی-محلی، اوقات فراغت، بازی، مشارکت مردمی، فرهنگ

۱. دانشجوی دکتری، گروه تربیت بدنی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران. (nadersports49@gmail.com)

۲. استادیار، گروه تربیت بدنی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران (نویسنده مسئول).

(babaksportazad@gmail.com)

۳. استادیار، گروه تربیت بدنی، واحد ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی، ملایر، ایران (afkar.adel@gmail.com).

تاریخ بیانگر تمایلات درونی انسان به فعالیت های جسمانی است. در جوامع بدوی و یا در فرهنگ باستانی ملل مشرق زمین، برنامه های تربیت بدنی سازمان یافته ای وجود نداشته است، لیکن فعالیت های بدنی بخش لاینفک زندگی روزمره انسان را تشکیل می داده است (مظفری و قره، ۱۳۸۴). این واقعیت کاملاً پذیرفته شده است که فعالیت های ورزشی برای عموم مردم لازم، مفید و ارزشمند است. به بیان دیگر، همه افراد در هر مقطع سنی که باشند، باید به فعالیت های ورزشی عمومی یا به اصطلاح همگانی بپردازند تا دارای جسم سالم و روحیه ای شاد و با نشاط باشند (حمایت طلب، ۱۳۸۸). در اغلب کشورهای توسعه یافته، ورزش و فعالیت بدنی یک مسأله مهم است و نقش اساسی و حیاتی برای جامعه یک کشور دارد. ورزش می تواند راهی برای حفظ سلامت و تندرستی باشد. فعالیت های بدنی و جسمانی از جمله فعالیت هایی است که برای اوقات فراغت نیز، مناسب است و با کاهش خستگی های جسمی و روانی، روح همکاری، تعاون و همبستگی را در افراد تقویت می کند و اثرات بسیار مناسب و مفید آموزشی و تربیتی دارد. با توجه به ویژگی های ذکر شده از ورزش و فعالیت بدنی، یکی از فعالیت های مورد توجه جوامع مختلف ورزش و بازی است که پیشینه ای غنی و طولانی دارد. بازی که از زمان های دور اجرا می شده است، نوعی ورزش مناسب محسوب می شود. بازی فعالیتی سازمان یافته، جدی و منظم نیست، بلکه شامل یک فعالیت انتخابی آزادانه است که داوطلبانه و لذت بخش می باشد (اندام و همکاران، ۱۳۹۴).

گرچه سن و سال بازی در سنین طفولیت و نوجوانی است، اما در دیگر دوره های عمر هم می توان با بازی ها و سرگرمی های مناسب از وقت و فرصت اضافی استفاده کرد و به نشاط و سلامت جسم و جان افزود. بازی و مزاح و استفاده از اوقات فراغت برای شادی و نشاط حتی در بین ائمه و بزرگان دین ما نیز جریان داشت. از آنجا که در دین اسلام بازی و سرگرمی های سالم و بخصوص پرداختن به ورزش و تحرکات بدنی برای تقویت و تندرستی افراد و به ویژه جوانان هرگز منع نشده بود، بلکه همواره مسلمانان را به این امر تاکید می کردند (شکوهی، ۱۳۹۱). برخی بر این باورند بازی ها، سازگار با فعالیت های فرهنگی و آداب و سنن هر جامعه است. ورزش ها و بازی های بومی محلی یکی از تفریحات جذاب و پر طرفدار در بین مردم می باشد که با گذشت سال ها هنوز جایگاه خود را حفظ نموده است. این ورزش ها با توجه به موقعیت جغرافیایی و امکانات هر منطقه متفاوت هستند در این نوع بازی ها سن، جنس، علاقه و توانایی هر فرد در نظر گرفته می شود و هر کس می تواند بازی یا ورزش مورد علاقه خود را انتخاب نماید. زیرا این ورزش های بومی و محلی در بطن جامعه ریشه دوانده و براساس علاقه ها و سلیقه ها و امکانات مردم هر منطقه در دوره های گوناگون شکل گرفته و رواج یافته اند (درخشان زاویه، ۱۳۹۰).

بازی و فعالیت های ورزشی همواره افراد و بازیکنان را به سمت نوعی همگرایی خواه در محیط شهری و خواه در محیط روستایی سوق می دهد. روستاییان در زمان های مختلف مثل اعیاد یا جشن های مختلف، اوقات فراغت و... به بازی های بومی و محلی روی آورده در این زمان فرد فارغ از هرگونه تعهدات شغلی، خانوادگی میل به سمت مشارکت های فردی و اجتماعی دارد که این خود یکی دیگر از شاخص های توسعه است (نقوی و همکاران، ۱۳۹۲). از ویژگی های بارز این بازی ها ساده و در دسترس بودن، عدم نیاز به ابزار خاص، تقویت استعداد و خلاقیت افراد، متناسب بودن با موقعیت های طبیعی و مکانی روستا و تحت پوشش قرار دادن تمامی سنین یک جامعه است. مطالعات انجام شده حاکی بر این است که در یونان و روم تا چه اندازه به این بازی ها توجه داشتند (ابراهیمی، ۱۳۹۹). این بازی ها به یک منطقه خاص جغرافیایی محدود می شوند؛ زیرا برآیند ساختار و جریان خاصی هستند که فرهنگ جغرافیایی یک منطقه را نشان می دهند. بازی های محلی دارای ابعاد محلی و فرهنگی گوناگون و برخاسته از سنت ها هستند. با توجه به جایگاه آن ها در مناطق مختلف، برخی متغیرها شکل گیری بازی های بومی و محلی را تحت تأثیر قرار می دهند که عبارتند از: شکل گیری جامعه؛ گروه های جمعیتی؛ موقعیت جغرافیایی شهر و روستا؛ انتقال فرهنگی از یک جامعه به جامعه دیگر؛ الگوهای مهاجرتی؛ شرایط و ویژگی بازی ها (نقوی و همکاران، ۱۳۹۲).

با وجود منافع بسیاری که برای ورزش و بازی های بومی و محلی ذکر شد، بسیاری از مردم تمایلی به مشارکت در ورزش و بازی ندارند. اکثر روانشناسان ورزش معتقدند تنها یک علت یا انگیزه سبب بروز رفتار نیست، بلکه عوامل مختلفی باعث گرایش یا عدم گرایش افراد به امر ورزش می شوند. مثلا کراوفورد^۱ و همکاران (۲۰۱۸) برای اولین بار، موانع را با توجه به اهمیت آنها در فرآیند تصمیم گیری فرد به سه دسته موانع درون فردی، موانع بین فردی و موانع ساختاری تقسیم بندی نمودند. الکساندریس^۲ (۲۰۱۹) هفت مانع مشارکت در ورزش را شامل عوامل فردی- روانی، زمان، عدم دانش و آگاهی، امکانات، دسترسی مالی، عدم همراه و علاقه و تجربیات منفی گذشته معرفی می کند. اسپوی و هریتز^۳ (۲۰۱۳) در تحقیقی که بر روی دانشجویان انجام شده بود، موانع مشارکت در ورزش های تفریحی را عدم آگاهی از ورزش در مقابل دیگران، عدم امکانات کافی برای تناسب اندام، عدم آگاهی در مورد چگونگی مشارکت در ورزش، کمبود وقت، عدم حمایت دیگران و صرف وقت زیاد برای کارهای دیگر برشمردند. در تحقیقات داخل کشور، قهرمانی و همکاران (۱۳۹۲) به این نتیجه رسیدند که بین عوامل بازدارنده مشارکت

¹ Crawford

² Alexandris

³ Spivey & Hritz

ورزش های همگانی و تفریحی، خرده مقیاس های روانشناختی، اجتماعی و فرهنگی، مدیریتی و اماکن و تجهیزات قابل توجه هستند. در مجموع با توجه به مطالب بیان شده باید گفت، حسن بازی های بومی - محلی این است که اولاً گویای فرهنگ و هویت کشور در طول تاریخ و نشانگر سرگرمی ها، فکر و ابتکار آنها در خلق و نظم و انتظام این بازی ها و مقایسه نوع بازی هر استان و منطقه با نقاط دیگر کشور از حیث انجام و اجرا و بیانگر توانایی های مردم هر منطقه از کشور در ارائه و موقعیت آن بازی است که مورد نیاز مردم آن سامان بر حسب آب و هوا، شرایط محیطی اقلیمی و دیگر خصوصیات زندگی بوده است (قهرمانی و همکاران، ۱۳۹۲). ابراهیمی (۱۳۹۹) نیز چنین گزارش کرد که عوامل مالی نقش مهمی در توسعه ورزش های بومی و محلی در استان خراسان رضوی دارد و هیات ورزش روستایی و بازی های بومی و محلی استان باید به دنبال جذب حامیان مالی از طریق بهبود وجهه، بهبود تسهیلات، توجه به عوامل ساختاری و عوامل تبلیغاتی باشند. در واقع، کمبود منابع مالی یکی از مهم ترین موانع توسعه این ورزش ها در استان می باشد. بنابراین پی بردن به این مساله که چه عواملی بر رشد و توسعه این بازی ها موثر هستند و چه موانعی بر سر راه توسعه آن ها وجود دارد، باید مهم ترین دغدغه محققان و مسئولین ورزشی کشور باشد. این طور به نظر می رسد که حفظ و نگهداری و انتقال این بازی ها و ورزش ها از اهمیت چندانی برخوردار نیست در حالی که حفظ و انتقال این بازی ها شکلی از مسائل فرهنگی هر ملت و تمدن است. ایجاد ساختارهایی برای انجام این بازی ها در پارک و مراکز شهری، معرفی این بازی ها از طریق رسانه های عمومی و تبلیغات، افزایش آگاهی و آموزش این بازی ها در مدارس باید در مدیریت راهبردی گسترش ورزش های بومی و محلی مورد توجه ویژه قرار گیرند. با بررسی وضعیت موجود این ورزش ها در استان های کشور به راحتی می توان فهمید که مسئولین ورزشی و مدیران شهری در عمل عزم جدی در زنده نگه داشتن بازی های بومی خود تا کنون از خود بروز نداده اند. به طور نمونه شکوهی (۱۳۹۱) در استان سمنان، عدم پرداختن اداره ورزش و جوانان این استان به بازی های بومی و محلی و همچنین عدم معرفی ورزشکاران برتر بازی های بومی و محلی استان و در نتیجه عدم شناخت مردم استان از قهرمانان بازی های محلی خود؛ و مسلمی و همکاران (۱۳۹۷) در استان کرمان، برخورد محافظه کاران مسئولین این استان نسبت به ورزش های بومی و سنتی را مهم ترین موانع رشد این ورزش ها اعلام نموده اند.

بنابراین، نبود آگاهی کافی و شناخت مناسب از بازی های بومی و محلی در مدیران و سیاست گذاران آموزشی ملی و استانی و بی توجهی به نقش مهم آن در جذب گردشگر و توریست مورد انتقاد است و باید پرسید از دید متولیان ورزش هدف از تشکیل کمیته روستایی و عشایری و بازی های بومی محلی چه بوده و حفظ، نگهداری و معرفی هر چه بهتر و بیشتر این ورزشهای سنتی در چه حد بوده است. برگزاری

این آیین ها و ورزش ها علاوه بر زنده کردن فرهنگ بومی - محلی، باعث اشاعه آن به نسل جوان و نیز درآمدزایی اقتصادی بخش روستایی می شود. در واقع باید با احیای ورزش های قدیمی و سنتی با قدرت در این راه گام برداریم و از هویت و ملیت خود دفاع کنیم و سبب انتقال این سنت ها به نسل های آتی شویم. چرا که بازی های بومی و محلی باعث رشد جسمی، عاطفی، معنوی و ذهنی جوانان می شود و ضمن پرکردن اوقات فراغت، ارزش های فرهنگی و اجتماعی همچون همبستگی و همدلی را نیز در جامعه احیا می کند. از طرف دیگر بها دادن به بازی های بومی محلی می تواند به جذب توریست و رونق گردشگری کمک کند که اهمیت این موضوع ضرورت انجام چنین تحقیقاتی را مورد تأیید قرار می دهد. این تحقیق نیز تلاش دارد تا با طراحی الگو نشان دهد مهم ترین عوامل و موانع توسعه ورزش های بومی - محلی در کشور چیست؟

روش شناسی

هدف از اجرای این تحقیق طراحی الگوی توسعه ورزش های بومی و محلی در ایران است. نوع روش تحقیق کاربردی و روش حاکم بر آن کیفی است و مطابق با پارادایم تفسیری، برای دستیابی به واقعیت که امری نسبی است، از روش داده بنیاد استفاده شده است. این روش مطابق با تقسیم بندی گوبا و لینکن^۱ (۱۹۹۴) در زمره پارادایم های تفسیری پژوهشی قرار می گیرد. در این پژوهش پس از تبدیل داده های کلامی به متن، خط به خط آنها تحلیل و کدگذاری شده اند که نتیجه آن، ایجاد مفاهیم و مقوله های متعددی بوده است. کدگذاری گونه ای از تحلیل محتوا به شمار می رود که به استخراج عبارات و واژه های کلیدی و تکرارپذیر می پردازد.

کدگذاری بر اساس رویکرد کوربین و استراس^۲ (۲۰۰۸)، به سه روش کدگذاری باز^۳، محوری^۴ و گزینشی^۵ انجام شده است. در کدگذاری باز، در آن داده های مربوط به پدیده مورد مطالعه، با بررسی دقیق نام گذاری و مقوله بندی شد. در این کدگذاری داده ها به بخش های مجزا خرد می شوند، برای به دست آوردن مشابهت ها و تفاوت ها با دقت بررسی می شوند و سوالاتی درباره پدیده ها که داده ها حاکی از آن هستند، مطرح می گردد. در این پژوهش، در اولین قدم به نام گذاری و مفهوم پردازی داده ها پرداخته شده است. سپس در مرحله بعدی با کدگذاری محوری فرایند مرتبط کردن مقولات فرعی به مقولات اصلی تر انجام شد. این عمل شامل تفکر استقرایی و قیاسی می باشد که طی چند مرحله انجام می گیرد. البته در کدگذاری

¹ Guba & Lincoln

² Corbin & Strauss

³ Open coding

⁴ Axiul coding

⁵ Selective coding

محوری همانند کدگذاری باز از «پرسش کردن» و «مقایسه کردن» استفاده شد. در این مرحله محقق باید مقولات به دست آمده از طریق کدگذاری باز را در نظمی منطقی قرار داده و ارتباط آنها را با هم مشخص کند. به عبارتی داده‌های تجزیه شده به مفاهیم و مقوله‌ها در کدگذاری محوری باید به شیوه جدیدی به یکدیگر مرتبط شوند، این کار با به کار بردن یک مدل پارادایمی شامل «شرایط علی»، «پدیده»، «زمینه»، «شرایط مداخله گر»، «راهبردها» و «پیامدها» انجام می‌شود (کوربین و استراس، ۲۰۰۸).

نمونه‌ها بر اساس نمونه‌گیری هدفمند و به شیوه گلوله برفی انتخاب شدند. بنابراین برای انتخاب نمونه تحقیق، اساتید مدیریت ورزشی و کارشناسان فدراسیون ورزش‌های روستایی و عشایری انتخاب شدند. در روش مصاحبه نمی‌توان از قبل مشخص کرد چه تعداد افراد باید در مطالعه انتخاب شوند تا پدیده مورد علاقه در مطالعه کیفی به طور کامل شناسایی شود. بر این اساس، به طور ایده آل به جمع‌آوری اطلاعات تا زمانی ادامه داده شد که نقطه اشباع به دست آید؛ یعنی جایی که داده‌های جدید جمع‌آوری شده با داده‌های قبلا جمع‌آوری شده با هم تفاوتی نداشته و مثل هم شدند. پس از پایان تعداد ۲۵ مصاحبه و تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، اشباع نظری حاصل شده و نمونه‌گیری متوقف گردید.

در مرحله گردآوری داده‌ها با توجه به موضوع مورد مطالعه و سوال تحقیق از روش مصاحبه‌های عمیق برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. در این فرایند ابتدا چند مصاحبه اولیه انجام شد. بین مصاحبه‌های مختلف به جز چند مصاحبه اولیه فاصله زمانی حداقل یک هفته رعایت شد تا امکان بررسی و تحلیل هر مصاحبه و نیز استخراج مقولات کلیدی وجود داشته باشد. حداقل زمانی که افراد برای مصاحبه‌ها اختصاص دادند ۳۰ دقیقه و حداکثر زمان نیز ۱۲۰ دقیقه بوده است. تحلیل داده‌هایی که به منظور تکوین نظریه داده‌بنیاد گردآوری شدند، با استفاده از کدگذاری انجام گرفت (کوربین و استراس، ۲۰۰۸).

فرایند نیز بدین ترتیب بود که ابتدا مصاحبه‌ها در قالب متن درآمدند و محقق پس از ویرایش متون و حذف پاراگراف‌های غیر مرتبط، مفاهیم مربوط را از پاراگراف‌های مختلف شناسایی نموده و بین این کدها ارتباط برقرار نمود. در مصاحبه‌های بعدی مقولات تکمیل شدند و حوزه‌های کشف نشده مورد سوال قرار گرفتند. برای تعیین روایی و پایایی به ارزیابی نتایج نهایی به دست آمده از مصاحبه پرداخته شد. اگر چه مصاحبه انجام و تحلیل شده با استناد به نظریه صاحب نظران بوده است اما به منظور تأیید صحت عناصر و مفاهیم مندرج برای هر یک از آنها، لازم شد تا کل تهیه شده از مصاحبه مورد ارزیابی قرار گیرد. بر این اساس پژوهشگر با استناد به معیارهای ارزیابی و سنجش روایی کرسول و میلر (۲۰۰۰)، با بازبینی توسط اعضای مصاحبه‌شونده، بازبینی توسط همکار و بازبینی به صورت مشارکتی به ارزیابی نتایج نهایی به دست آمده از مصاحبه پرداخت. در بازبینی توسط اعضای مصاحبه‌شونده، به صورت کاملاً تصادفی، ۵ تن از مصاحبه‌شوندگان را انتخاب و از آنها خواسته شد تا ضمن مطالعه تحلیل نتایج مصاحبه‌ها، عناصر

اصلی و مفاهیم مربوطه، نقطه نظرات خود را نیز بیان نمایند که بر این اساس مرور کامل توسط اعضای مذکور انجام، نظرات آنان اعمال و روایی نیز در این قسمت از ارزیابی مورد تأیید قرار گرفت. در بازبینی توسط همکار، ۲ تن از همکاران به صورت کاملاً تصادفی انتخاب و از آنها درخواست نمود تا ضمن مطالعه تحلیل نتایج مصاحبه موجود، نقطه نظرات خود را نیز بیان نمایند که بر این اساس مرور کامل توسط اعضای مذکور انجام، نظرات آنان اعمال و روایی نیز در این قسمت از ارزیابی مورد تأیید قرار گرفت. در آخرین معیار ارزیابی نتایج مصاحبه، پژوهشگر از مصاحبه شونده‌گان درخواست نمود تا به صورت تشریح مساعی (پژوهشگر و مصاحبه شونده‌گان) مطالعه کاملی پیرامون عناصر اصلی تعیین شده و مفاهیم مربوط به هر یک از عناصر اصلی انجام، و در ارتباط با نحوه تنظیم، هماهنگی، سازماندهی و دیگر موارد با پژوهشگر همکاری و نظرات خود را جهت غنی سازی فایل نهایی ارائه نمایند. بر این اساس همکاری لازم انجام، نظرات صاحب نظران اجرا و در نهایت نتایج کامل و نهایی از مصاحبه تهیه گردید. در پژوهش حاضر، برای محاسبه قابلیت اعتماد به روش باز آزمایی، از بین مصاحبه های صورت پذیرفته، تعداد سه مصاحبه انتخاب شد و هر کدام از آن ها دو بار در یک فاصله زمانی سی روزه توسط پژوهشگر کد گذاری گردید. همان طور که در جدول (۱) مشاهده می شود تعداد کل کدها در دو فاصله زمانی ۳۰ روزه برابر با ۲۱۲، تعداد کل توافقات بین کدها در این دو زمان برابر ۸۷، تعداد کل عدم توافقات بین کدها در این دو زمان برابر ۳۶ می باشد. بنابراین درصد قابلیت اعتماد باز آزمون با استفاده از فرمول ذکر شده، برابر ۸۲ درصد است. با توجه به این که این میزان بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کد گذاری ها مورد تأیید است.

جدول ۱- قابلیت اعتماد به روش باز آزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد قابلیت اعتماد بازآزمون
۱	E ₃	۷۸	۳۱	۱۴	٪۷۹۵
۲	P ₉	۶۵	۲۷	۱۱	٪۸۳۱
۳	E ₁₄	۶۹	۲۹	۱۱	٪۸۴
کل		۲۱۲	۸۷	۳۶	٪۸۲۱

در کد گذاری از شیوه آنالیز محتوا استفاده شده است. پس از یادداشت برداری، سرانجام، با کدگذاری گزینشی مقوله ها پالایش شدند. با طی این فرایند ها در نهایت، توسعه چارچوب از طریق مقایسه با متون

موجود و مشخص کردن تفاوت ها و شباهت ها با سایر تحقیقات در این مرحله انجام شد. ماحصل این فرایند ترسیم چهارچوب مفهومی تحقیق است. لازم به ذکر است که در کل فرایند مصاحبه ها و ضبط صدا و یادداشت برداری، ملاحظات اخلاقی رعایت شده است. به این ترتیب که پس از توضیح موضوع و اهداف پژوهش برای مصاحبه شوندگان؛ اقدام به ضبط صدا و یادداشت برداری و انتشار یافته ها شده است. البته توضیح داده شد که تمام این اطلاعات بدون ذکر نام و نشانی مصاحبه شوندگان و تنها به منظور انجام یک کار پژوهشی دریافت می شود و اصل محرمانه بودن اطلاعات در تمام مراحل پژوهش رعایت می گردد.

یافته ها

نمونه آماری در این پژوهش شامل اساتید مدیریت ورزشی و کارشناسان فدراسیون ورزش های روستایی و عشایری می باشد که بر اساس نمونه گیری هدفمند و به شیوه گلوله برفی انتخاب شدند. در این پژوهش، ابتدا لیست اولیه از افرادی که با موضوع تحقیق ارتباط داشتند؛ تهیه گردید. سپس در طی زمان و با کمک مصاحبه شونده ها این لیست کامل تر شد. در نهایت، پس از پایان تعداد ۲۵ مصاحبه و تجزیه و تحلیل مصاحبه ها، اشباع نظری حاصل شده و نمونه گیری متوقف گردید. همانطور که در جدول (۲) آورده شده است، ۱۰ نفر از افراد مصاحبه شونده از اساتید دانشگاه و اعضای هیات علمی در گروه مدیریت ورزشی می باشند و ۱۵ نفر از کارشناسان فدراسیون ورزش های روستایی و عشایری می باشند. در گروه اساتید این افراد بیشتر از ۱۰ سال سابقه کار دارند و سابقه کارشناسان نیز به بیش از ۱۰ سال بازمی گردد. از این افراد ۹ نفر زن و ۱۶ نفر مرد می باشند. میانگین سن پاسخگویان ۴۰ سال است. اساتید دارای مدرک دکترا و بیشتر کارشناسان فدراسیون ورزش های روستایی و عشایری دارای مدرک تحصیلی لیسانس و فوق لیسانس می باشند.

جدول ۲- مشخصات و ویژگی های مصاحبه شوندگان

ردیف	نوع ارتباط با موضوع تحقیق	تحصیلات	شغل	جنسیت	سابقه فعالیت
۱	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	مرد	۱۰ سال
۲	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	مرد	۱۵ سال

۳	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	مرد	۱۲ سال
۴	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	زن	۱۱ سال
۵	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	مرد	۱۳ سال
۶	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	مرد	۱۲ سال
۷	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	زن	۵ سال
۸	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	زن	۹ سال
۹	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	زن	۸ سال
۱۰	اساتید و پژوهشگران دانشگاهی	دکتری تخصصی مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی دانشگاه	مرد	۲۲ سال
۱۱	فعالیت به عنوان رئیس فدراسیون ورزشهای بومی- محلّی	دکتری تربیت بدنی	رئیس فدراسیون ورزشهای بومی و محلّی	مرد	۱۰ سال
۱۲	فعالیت به عنوان مسئول آموزش فدراسیون	دکتری تربیت بدنی	مسئول آموزش فدراسیون	مرد	۵ سال
۱۳	مؤلف کتاب	دکتری تربیت بدنی	عضو هیات علمی دانشگاه	مرد	۱۳ سال
۱۴	فعالیت به عنوان دبیر هیات فدراسیون	لیسانس	بازنشسته آموزش و پرورش	مرد	۲۰ سال
۱۵	فعالیت به عنوان خزانه دار هیات فدراسیون	لیسانس	خزانه دار و معاون امور جوانان آمل	مرد	۶ سال

۱۶	نایب رئیس فدراسیون	فوق لیسانس	دبیر آموزش و پرورش	زن	۷ سال
۱۷	رئیس هیات ورزش های بومی-محلی استان البرز	دکتری تربیت بدنی	کارمند استانداری	مرد	۹ سال
۱۸	فعالیت به عنوان دبیر فدراسیون	لیسانس	کارمند وزارت ورزش و جوانان	مرد	۵ سال
۱۹	نایب رئیس هیات ورزش های بومی-محلی	لیسانس	کارمند آموزش و پرورش	زن	۱۱ سال
۲۰	فعالیت به عنوان مسئول ورزش بانوان	فوق لیسانس	مسئول امور ورزش بانوان استان البرز	زن	۱۵ سال
۲۱	فعالیت به عنوان مسئول برگزاری مسابقات	فوق لیسانس	مسئول کمیته برگزاری مسابقات ورزش های بومی-محلی استان البرز	زن	۵ سال
۲۲	فعالیت به عنوان مسئول آموزش	لیسانس	مسئول آموزش هیات ورزش های بومی-محلی استان البرز	زن	۱۸ سال
۲۳	فعالیت به عنوان مسئول آموزش	لیسانس	مسئول آموزش هیات ورزش های بومی-محلی استان البرز	مرد	۲۰ سال
۲۴	فعالیت به عنوان دبیر فدراسیون	لیسانس	کارمند وزارت ورزش و جوانان	مرد	۶ سال
۲۵	فعالیت به عنوان مسئول برگزاری مسابقات	لیسانس	مسئول امور فرهنگی هیات ورزش های بومی-محلی استان البرز	مرد	۱۷ سال

تحلیل اطلاعات بنا به ماهیت تحقیق مبتنی بر سه مرحله کدگذاری باز (خلق مفاهیم و مقوله ها)، کدگذاری محوری (شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه ای، راهبردها، شرایط مداخله گر و پیامدها) و کدگذاری گزینشی است. با استفاده از کدگذاری آزاد بر روی سطر به سطر متن مصاحبه ها شروع شد و پس از بررسی متن مصاحبه ها، معانی یکپارچه و منسجم که سازنده یک مقوله بودند از هم تفکیک شد. سپس این مفاهیم نام گذاری شدند. کدگذاری محوری از طریق کنار هم قرار دادن کدهای اولیه به دست آمد. نتایج نشان داد که مقولات شامل ۳۳ مفهوم است که از طریق ترکیب تقریبی ۱۸۰ مفهوم اولیه یا کدگذاری آزاد به دست آمده اند و به طور میانگین هر ۵ مفهوم اولیه یک مفهوم ثانویه را نشان می دهد که در مرحله بعد این مقولات نامگذاری و ویرایش گردید.

پس از تعیین کدهای باز در ادامه به کدگذاری محوری مبادرت شد. حاصل این کدگذاری در جدول (۳) نشان داده شده است. در این مرحله مقوله های مشابه و مقارن در زمینه های اصلی جای گرفتند و بر اساس اشتراک مفهومی که مقولات با یکدیگر داشته اند، زمینه ها به شکل مفاهیم انتزاعی تری استخراج شدند.

جدول ۳- دسته بندی کدهای شناسایی شده مقولات اصلی توسعه ورزشهای بومی-محلی

مقولات اصلی	کدهای شناسایی شده
شرایط علی (عوامل توسعه)	
مسئولیت	صیانت از فرهنگ بومی-سنتی
اجتماعی- فرهنگی	فرهنگسازی
	معرفی ظرفیتهای بومی
	حفظ و معرفی میراث فرهنگی
	حفظ و معرفی اصالت فرهنگی
توسعه و تقویت آموزش	تقویت آموزش
	آموزش مربی
	آموزش داور
	آموزش و پرورش
	توسعه آموزش منابع انسانی
توسعه مدیریت	ایجاد امکانات
	تخصیص بودجه و اعتبارات
	تقویت زیرساختها
	تهیه سازوکارهای لازم

توسعه زمینه رقابتی ورزشی	برپایی مسابقات و جشنواره ها ایجاد محیط رقابتی احیای بازیهای بومی ایجاد انگیزه و نشاط تسهیل شرایط ورزشی
مدیریت اداری - رسانه ای	تبلیغات وسیع تعامل با سایر فدراسیونهای ورزشی تخصیص کمیته اختصاصی استفاده از نیروهای متخصص
پدیده محوری	
مسئولیت اجتماعی	سازگاری با محیط طبیعی سازگاری با آداب و رسوم تقویت قانونپذیری مسئولیت پذیری
سلامت عمومی	ارتقای سلامت جسمانی ارتقای سلامت روانی کنترل هیجان ها گریز از اعتیاد کاهش تمایل به سیگار کاهش تنبلی کاهش چاقی کاهش آسیبهای پزشکی تقویت آمادگی جسمانی تخلیه انرژی مقابله با اضطراب

تعامل اجتماعی	تقویت کارگروهی تقویت اعتماد به نفس تقویت خلاقیت تقویت مهارت های کلامی تعامل با دیگران
شرایط زمینه ای (بستر)	
پشتوانه علمی- دانشگاهی	حمایت از طرح های تحقیقاتی دانشجویان گسترش در نشر مقالات و کتاب ها توسعه آموزش
نیروی انسانی متخصص	استفاده از تجارب کشورهای موفق بهره گیری از توانمندی نیروی انسانی فراهم کردن نیروی متخصص مدیریتی
راهکارها (استراتژی ها)	
مدیریت آموزش	توسعه منابع انسانی توسعه عوامل مدیریتی تربیت نیروهای متخصص ایجاد بانک اطلاعاتی ایجاد درک کلی از آینده این ورزشها
مدیریت اماکن و رویداد	ایجاد خانه های ورزش حمایت از ورزش قهرمانی حمایت از ورزش بانوان تقویت استعدادها برگزاری دوره ای و منظم مسابقات ورزشهای بومی پایش فضای جغرافیایی
مدیریت مالی و کیفیت	تامین ایمنی و امنیت تامین امکانات مالی شناسایی نقاط قوت و ضعف
شرایط مداخله ای (موانع)	

آگاهی و آموزش	فقدان آموزش تنوع و کثرت فرهنگی غفلت آموزش و پرورش ضعف زیرساختهای آموزش منابع انسانی ضعف آموزش مربی ضعف آموزش داوری فقدان برنامه ریزی جامع آموزشی
اداری-مدیریتی	فقدان فدراسیون منسجم عدم همکاری نهادها فقدان امکانات کمبود تجهیزات فقدان امنیت مالی
ساختاری	ضعف زیرساختها رسانه ای نبودن حمایت ناکافی فقدان برنامه جامع
اطلاعاتی	گسترش بازیهای یارانه ای ضعف تبلیغات عدم گسترش برنامه های تبلیغاتی نبود حمایتگر مالی
قوانین و آیین نامه ها	فقدان قانونمندی فقدان قوانین لازم برای رفع موانع نبود سرمایه گذار داخلی فقدان قوانین حمایتی-ورزشی وجود مشکلات برای دریافت مجوزهای لازم

پیامدها (اثرات)

اجتماعی	کاهش آسیب های اجتماعی افزایش تعامل اجتماعی کاهش مهاجرت افزایش انگیزه ماندن در روستا افزایش مشارکت مردمی ارتقای اوضاع اجتماعی تحول در اوقات فراغت جوانان ارتقای سلامت روحی و جسمی
اقتصادی	افزایش چرخه اقتصادی بازگشت سرمایه افزایش ارزش اقتصادی رونق بازارهای بومی-محلی ارتقای اوضاع اقتصادی
فرهنگی	ارتقای هویت محلی حفظ اصالت فرهنگی ارزش شناسی فرهنگی حفظ اصالت میراث فرهنگی
زیست محیطی	تاثیر مثبت بر اکولوژی حفظ محیط زیست ارتقای ارزش زیست بوم

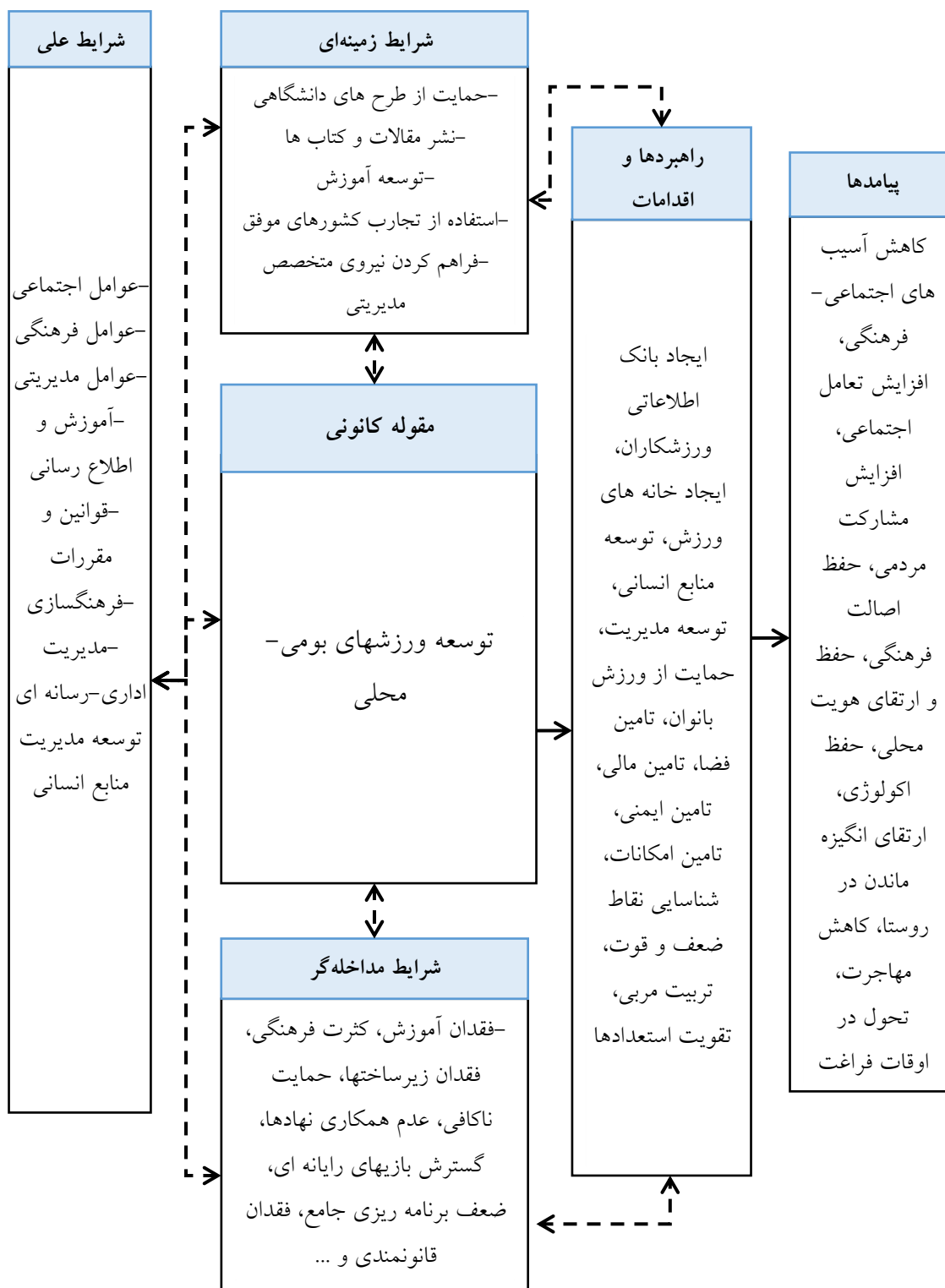
در کدگذاری محوری تکیه روی مشخص کردن یک مقوله با در نظر گرفتن شرایطی است که به ایجاد آن می انجامد. در ادامه و در کدگذاری گزینشی، با توجه به مراحل قبلی، به استحکام بیشتر مفاهیم و مؤلفه ها پرداخته شده است. در واقع در این مرحله وجوه مشترک مؤلفه ها سر آمده از مراحل قبلی، شناسایی شدند و با توجه به اشتراکات آنها در دسته بندی کلی تر و محدودتری سازماندهی شدند.

جدول ۴- مقوله های حاصل از کدگذاری گزینشی توسعه ورزش های بومی-محلی

ردیف	مقولات محوری	مقوله کانونی
۱	ارتقای شادی و نشاط اجتماعی	
۲	ارتقای انگیزه و خلاقیت	عوامل اجتماعی
۳	بهبود روابط اجتماعی	

ردیف	مقولات محوری	مقوله کانونی
۴	کاهش آسیب‌های اجتماعی	
۵	تحول در اوقات فراغت	
۶	کاهش مهاجرت	
۷	افزایش مشارکت مردمی	
۸	صیانت از فرهنگ بومی-سنتی	
۹	فرهنگسازی	
۱۰	معرفی ظرفیتهای بومی	عوامل فرهنگی
۱۱	حفظ و معرفی میراث فرهنگی	
۱۲	حفظ و معرفی اصالت فرهنگی	
۱۳	تهیه سازوکارهای لازم	
۱۴	احیای بازیهای بومی	
۱۵	برپایی مسابقات و جشنواره ها	
۱۶	تقویت زیرساختها	
۱۷	ایجاد محیط رقابتی	
۱۸	ایجاد امکانات	عوامل مدیریتی
۱۹	تخصیص بودجه و اعتبارات	
۲۰	تخصیص کمیته اختصاصی	
۲۱	تسهیل شرایط ورزشی	
۲۲	تعامل با سایر فدراسیونهای ورزشی	
۲۳	استفاده از نیروهای متخصص	
۲۴	ارتقای آموزش	
۲۵	آموزش مربی-داوران	
۲۶	آموزش نیروی انسانی	آموزش و اطلاع رسانی
۲۷	توجه به آموزش و پرورش	
۲۸	گسترش برنامه های رسانه ای	
۲۹	تبلیغات	
۳۰	قانونمندی	
۳۱	تسهیل دریافت مجوزهای لازم	قوانین و مقررات
۳۲	جذب اسپانسرهای داخلی	
۳۳	تدوین قوانین حمایتی	

نمودار ۱- الگوی پارادایمی توسعه ورزش های بومی و محلی در ایران

هدف از اجرای این تحقیق طراحی الگوی توسعه ورزش های بومی-محلی در ایران با استفاده از نظریه داده بنیاد بوده است. مدل و الگوی پیشنهادی پژوهش در زمینه توسعه ورزش های بومی-محلی، مشتمل بر ۳۳ مقوله محوری است که از طریق ترکیب حدود ۱۸۰ مفهوم اولیه به دست آمده است. بر این اساس، الگوی توسعه ورزش های بومی و محلی به عنوان مقوله ای محوری بر مبنای شرایط علی از جمله مسئولیت اجتماعی-فرهنگی، توسعه و تقویت آموزش، توسعه مدیریت، توسعه زمینه رقابتی-ورزشی و مدیریت اداری-رسانه ای شکل می گیرد و از طریق راهبردهای ایجاد بانک اطلاعاتی ورزشکاران، ایجاد خانه های ورزش، توسعه منابع انسانی، توسعه مدیریت، حمایت از ورزش بانوان، تامین فضا، تامین مالی، تامین ایمنی، تامین امکانات، شناسایی نقاط ضعف و قوت، تربیت مربی و تقویت استعدادها محقق می شود و به تحقق پیامدهای کاهش آسیب های اجتماعی-فرهنگی، افزایش تعامل اجتماعی، افزایش مشارکت مردمی، حفظ اصالت فرهنگی، حفظ و ارتقای هویت محلی، حفظ اکولوژی، ارتقای انگیزه ماندن در روستا، کاهش مهاجرت و تحول در اوقات فراغت می انجامد.

در این میان فقدان آموزش، کثرت فرهنگی، فقدان زیرساختها، حمایت ناکافی، عدم همکاری نهادها، گسترش بازی های رایانه ای، ضعف برنامه ریزی جامع و فقدان قانونمندی نیز به عنوان شرایط مداخله گر در توسعه ورزش های بومی و محلی نقش دارند. در نهایت نتایج این تحقیق، الگوی توسعه ورزش های بومی و محلی در ایران را پس از کدگذاری گزینشی وابسته به عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل مدیریتی، آموزش و اطلاع رسانی و قوانین و مقررات می داند که پیشتر نیز در تحقیقاتی مشابه، ابراهیمی (۱۳۹۹)، دهواری (۱۳۹۹)، اصلدقی (۱۳۹۸)، بهزاد و شرقی (۱۳۹۸)، اندام و همکاران (۱۳۹۴)، پالم (۲۰۲۰)، الکساندریس (۲۰۱۹) و کراوفورد و همکاران (۲۰۱۸) نیز به نقش این عوامل بر توسعه ورزش ها و بازی های بومی تاکید کرده بودند. این محققان نیز به این نتیجه رسیدند که منافع بسیاری برای ورزش و بازی های بومی و محلی وجود دارد که نیازمند رفع موانع موجود و آماده سازی زیرساخت های مدیریتی، اجتماعی و فرهنگی، مالی و ... می باشد. بر این اساس بین عوامل توسعه ورزش های بومی-محلی؛ عوامل اجتماعی و فرهنگی، مدیریتی، تبلیغات و مقررات قابل توجه هستند.

در رابطه با عوامل فرهنگی و اجتماعی باید گفت، بازی های بومی-محلی ضمن پرکردن اوقات فراغت، ارزش های فرهنگی و اجتماعی همچون همبستگی، تعامل و همدلی را نیز در جامعه احیا می کند. از طرف دیگر بها دادن به بازی های بومی محلی می تواند به جذب توریست و رونق گردشگری کمک کند که این موضوع نیز خود عامل مهمی برای معرفی فرهنگ منطقه میزبان و آداب و رسوم آن به گردشگران است. بنابراین همسو با یافته های اندام و همکاران (۱۳۹۴)، اهالی منطقه باید ورزش ها و بازی های محلی خود

را شناخته و ضمن معرفی به دیگر فرهنگ ها از آن به عنوان ابزاری برای درآمدزایی از طریق جذب گردشگر استفاده کنند. از سوی دیگر انجام این کار به یک چارچوب قدرتمند مدیریتی نیاز دارد. مسئولین ورزشی هر استان و مدیران شهری و دیگر بانیان پس از تشکیل کمیته روستایی و عشایری و بازی های بومی-محلی وظیفه دارند به مدیریت آن بپردازند. این در حالی است که با بررسی وضعیت موجود این ورزش ها در استان های کشور، به راحتی می توان فهمید که مدیران ورزشی در عمل عزم جدی در زنده نگه داشتن بازی های بومی تا کنون از خود بروز نداده اند. در همین راستا شکوهی (۱۳۹۱) در استان سمنان، عدم پرداختن اداره ورزش و جوانان این استان به بازی های بومی و محلی و همچنین عدم معرفی ورزشکاران برتر بازی های بومی و محلی استان و در نتیجه عدم شناخت مردم استان از قهرمانان بازی های محلی خود؛ و مسلمی و همکاران (۱۳۹۷) در استان کرمان، برخورد محافظه کاران مسئولین این استان نسبت به ورزش های بومی و سنتی را مهم ترین موانع رشد این ورزش ها اعلام نموده اند. بنابراین عوامل مدیریتی به جای این که مانعی برای توسعه ورزش های بومی-محلی باشند بهتر است به نظام ورزش های بومی-محلی در استان خود اعتبار و احترام ببخشند.

از دیگر عوامل تاثیر گذار بر توسعه ورزش های بومی-محلی آگاهی و اطلاع رسانی است. این نتیجه با یافته های اندام و همکاران (۱۳۹۴) و پالم (۲۰۲۰) نیز هماهنگ است. این طور به نظر می رسد که حفظ و نگهداری و انتقال این بازی ها و ورزش ها از اهمیت چندانی برخوردار نیست در حالی که حفظ و انتقال این بازی ها شکلی از مسائل فرهنگی هر ملت و تمدن است. ایجاد ساختارهایی برای انجام این بازی ها در پارک و مراکز شهری، معرفی و آشنایی این بازی ها از طریق رسانه های عمومی و تبلیغات، افزایش آگاهی و آموزش و اطلاع رسانی این بازی ها در مدارس باید در مدیریت راهبردی گسترش ورزش های بومی و محلی مورد توجه ویژه قرار گیرند. نبود کارکنان آگاه و آموزش دیده در زمینه بازی های بومی و محلی در فدراسیون ها برای پاسخگویی به نیازهای این بازی ها مشکل جدی در راه احیاء و ترویج این بازی ها است که دولت باید کارکنان کوشا و آموزش شدیده را برای این کار استخدام کند. همچنین کارکنانی که آموزش ندیده اند یا در این زمینه به روز نیستند، تعلیم داده شوند. همچنین، قوانین و مقررات مطابق با یافته های این پژوهش، بر توسعه این ورزش ها تاثیرگذار است. مساله این است که این ورزش ها فاقد یک نظام قانونمند هستند. مجوزها به سختی صادر می شوند و کمبود حقوق و مزایا و منابع مالی انگیزه مربیان و ورزشکاران را برای مشارکت در این بازی ها کم می کند. همچنین جذب اسپانسر برای برگزاری مسابقات با هدایای نفیس معمولاً صورت نمی گیرد. در نهایت باید گفت، بازی ها، رقص های ملی، انواع ورزش ها و فعالیت های تفریحی بخشی از سنن و رسوم ملت ها و همچنین یک هویت ملی به حساب می آیند. این به نوبه خود انگیزه ای برای مشارکت در این گونه فعالیتها به شمار می رود. پر واضح است

که مشارکت هر چه بیشتر افراد یک جامعه در این زمینه، باعث غنی رسوم، سنن و هویت ملی آنان می‌گردد. ورزش های بومی-محلی با توجه به ویژگی های خاص خود می‌تواند در این خصوص نقش پررنگی ایفا نماید. در این راستا، فدراسیون ها به تنهایی نمی‌توانند وسایل و تجهیزات لازم برای جوانان خواهان احیای این بازی ها را فراهم کنند و دولت باید با مسئولیت پذیری بیشتر و تلاش در فراهم آوردن تجهیزات و امکانات مورد نیاز در تمام سطوح آنها را یاری کند. همچنین اهالی رسانه نیز در زمینه ترویج و تبلیغ ورزش های سنتی بسیار ضعیف عمل می‌کنند. در این زمینه پیشنهاد می‌شود جشنواره‌ها و مسابقات ورزشی با بهره‌مندی از پتانسیل‌های موجود ورزش‌های بومی و محلی (سهولت انجام، برخورداری از تنوع، پیوند باساختارهای فرهنگی و...) جهت فراهم نمودن زمینه ترویج و همگانی نمودن این ورزش ها فراهم گردد و اهالی رسانه با تلاش بیشتر در آگاهی آحاد جامعه از این ورزش ها و ارائه تصویری روشن از این ورزش ها در ذهن مردم کوشا باشند.

منابع

- ابراهیمی، مهناز (۱۳۹۹). عوامل مؤثر بر جذب حامیان مالی در هیات ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی و محلی استان خراسان رضوی، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی سناباد گلپهوار.
- اصدقی، یاسین (۱۳۹۸). تاثیر سرمایه اجتماعی و مشارکت اجتماعی بر توسعه بازیهای بومی و محلی در شهرستان هشتگرد، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز.
- اندام، رضا؛ عسگری، مرتضی و سلیمی، میترا (۱۳۹۴). بررسی موانع توسعه بازی های بومی و محلی از دیدگاه دانشجویان، پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال چهارم، شماره ۲، صص ۴۹-۶۱.
- درخشان زاویه، مهدی (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان تحلیلی بر توزیع فضایی بازی های بومی و محلی در مناطق روستایی (نمونه موردی بخش خورش رستم شهرستان خلخال)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- بهزاد، مریم؛ شرقی، طاهره (۱۳۹۸). نقش ورزش های بومی محلی بر توسعه پایدار و جذب گردشگر در روستا، همایش بین المللی افق های نوین در علوم ورزشی و سلامت، تهران.
- دهواری، مصطفی (۱۳۹۹). تاثیر فضای مجازی بر وضعیت انجام ورزش های بومی و محلی در شهرستان سراوان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور.
- شکوهی، فرهنگ (۱۳۹۱). بازی ها و سرگرمی های مردم سمنان، سمنان: انتشارات حبله رود.

-قهرمانی، جعفر؛ محرم زاده، مهرداد؛ سعیدی، شیدا (۱۳۹۲). بررسی عوامل بازدارنده موثر بر میزان شرکت معلمان زن مقاطع سه گانه تحصیلی در فعالیت های ورزشی شهر مرند، پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، دوره ۲، شماره ۲، صص ۵۳-۶۶.

-مسلمی، اسما، غفرانی، محسن و صابری، علی (۱۳۹۷). طراحی و تدوین استراتژی توسعه ورزش های بومی - سنتی استان کرمان، مدیریت ورزشی، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۸۵-۱۰۲.

-نقوی، محمدرضا؛ مریدالسادات، پگاه، فتاحی، احدالله و عبادیان، مهشاد (۱۳۹۲). ارزیابی جایگاه بازی های بومی و محلی در توسعه مناطق روستایی (نمونه موردی دهستان میانکاله شهرستان بهشهر)، مدرس علوم انسانی-برنامه ریزی و آمایش فضا، دوره هفدهم، شماره ۴، صص ۱۱۲-۱۲۸.

-Alexandris, K. (2019). Perceived Constraints And Motivation for Recreational Sport Participation: Evaluating Their Relationship, Canadian Congress on Leisure Research, Faculty of Physical Education and Recreation, University of Alberta.

-Crawford, D; Jackson, E; Godbey, G. (2018). A hierarchical model of leisure constraints, Leisure Sciences, 13, pp: 309-320.

-Corbin, J.M. and A. Strauss (2008). Grounded theory research: Procedures, canons, and evaluative criteria. Qualitative sociology, 13(1): p. 3-21.

). Sport for all, Approaches from utopia to Reality. Verloy ۲۰۲۰-Palm, jurgen. (Karl Hofmann, Federal Republic of Germany.

-Spivey, L; Hritz, N. (2013). A Longitudinal Study of Recreational Sport Participation and Constraints, Recreational Sports Journal, 2013, 37, PP: 14-28.